

PHD ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

WINDT SZANDRA

AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ KRIMINOLÓGIAI JELLEMZŐI

**Miskolc,
2008.**

**MISKOLCI EGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI
DOKTORI ISKOLA**

WINDT SZANDRA

AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ KRIMINOLÓGIAI JELLEMZŐI

PhD értekezés tézisei

**Miskolc,
2008.**

1. A kutatás célja, feladata és módszerei

1.1. A kutatás célja, feladata

A nemzetközi migráció jelensége az utóbbi évtizedekben jelentős mértékben átalakult. A mai, globalizált társadalmunk alapjaiban kérdőjelez meg számos olyan kérdést, amelyre már korábban tudni véltük a választ. Ez alól a vándorlás sem kivétel.

A migrációval kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy a korábbi elméletek többsége érvénytelennek mutatkozik. A XXI. századi bevándorlás ma már csak a transznacionális gazdasági és társadalmi kapcsolatok és terek mentén ragadható meg.

A migráció kutatása számos szakterületen adekvát, azt nem lehet egy egységes, átfogó elméleten keresztül megragadni, több tudomány eszköztára szükséges. A szociológiai, közgazdaságtani megközelítések mellett a kriminológia számára is érdekes, kutatható területekkel szolgál ez a társadalmi jelenség.

A bevándorlás az Európai Unió döntéshozói számára egyre nagyobb fejtörést okoz. A problémát bonyolítja az is, hogy a kontinens társadalmi öregszenek, számuk csökken, így a feladat a megfelelő egyensúly megtalálása, a bevándorlók megjelenését követő pozitív folyamatok kiaknázása mellett, azok árnyoldalainak csökkentése. Az EU közös migrációs politikája még várat magára, s bár szerény lépések folyamatosan történnek, az egységes rendszer és hozzáállás még mindig kezdetleges. Egy azonban bizonyos: a bevándorlók száma folyamatosan nő, és közöttük a szabálytalanul, papírok nélkül érkezők egyre többen vannak.

A kutatás célja az illegális migráció bemutatása volt. Annak komplexitásának felvázolása utal arra, hogy a megelőzés sem lehet egyoldalú. A migráció összetett, összetett jelensége azt is jelzi, hogy túl a büntetőjogi, vízümpolitikai viszonylatain a szociálpolitika, a családpolitika, a társadalompolitika és a foglalkoztatáspolitikára is megoldandó kérdéseket állít.

A legtöbb európai országban hasonló problémák jelentek meg az utóbbi évtizedekben. A kontinens szinte minden állama az öregedő és számában egyre inkább csökkenő társadalom egyre égetőbb problémájával néz szembe.

A migráció és a bűnözés között négy fő kapcsolódási pontot említenek. Elsőként a vándorláshoz vezető *háborús* bűnökre kell utalni. Másodikként kiemelik, hogy a migránsok *csempészek* és *kereskedők tárgyává* válhatnak. A harmadik kapcsolat szerint bizonyos migráns csoportok magasabb bűnözései mutatókkal rendelkeznek, mint a befogadó országok lakói (*migráns mint elkövető*) (pl. túlreprezentáltak a külföldiek a börtönben). Megemlítenéd: a generációs vizsgálatok alapján egyértelműen kimutatható, hogy az első generáció kevés, míg a második sokkal több büntetést valósít meg.

A negyedik kapcsolódási pont alapján elmondható, hogy a kulturálisan különböző bevándorló csoportok rasszista támadások célpontjaivá válhatnak (*migráns mint áldozat*).

A dolgozat a nemzetközi migráció illegális formájáról kívánt áttekintő képet adni. Az illegális migrációt két, egymástól eltérő módon közelítik meg. Az emberi jogait kiemelő szemlélet szerint: az illegális migránsok mind áldozatok. Azok, kik a büntetőjog oldaláról vizsgálják ezt a társadalmi jelenséget azt mondják, hogy az illegális migránsok mind bűnözők és komoly nemzet- és közbiztonsági veszélyt jelentenek az országra.

A cél az volt, hogy igazoljam, vagy cáfoljam azt a kérdést, mely szerint az illegális migrációnak jelentős szerepe van a bűnözés növekedésében. Központi kérdésem: valóban milyen kockázatait, hatása van az illegális migrációnak a társadalomra?

1.2. A kutatás módszerei

A dolgozat statisztikai adatok bemutatásával, elemzésével az európai társadalmak demográfiai jövőképét mutatja be. A statisztikai adatok mellett a rendszerszemlélet szempontjait követve az irreguláris migráció összetettségét ábrázolom (határátlépés, tartózkodás, munkavállalás). E rendszer szerint gyűjtöttem össze a

jogszabályokat és elemeztem azokat.

A szakirodalom feldolgozása főleg az angol, a német és a magyar nyelvű anyagokra vonatkozott. Napjaink migrációs irodalma olyan széleskörű, hogy a teljesség igénye nélkül igyekeztem ismertetni a fellelhető műveket.

Az értekezés utolsó fejezetében a magyar helyzet bemutatásához empirikus kutatást folytattam. Közel kétszáz ügyészégi házi irat elemzésével mutatom be a hazai embercsempész csoportok tevékenysége mellett, az általuk csempésztett migránsok jellemzőit. Az iratelemzést kiegészítették határőrökkel, a BÁH főigazgató-helyettesével, valamint rendőrökkel végzett mélyinterjúk is.

2. A kutatás indokai, felvetések

2.1. A kutatás szükségessége, indokai

A négy szabadság elve fontos lépcsőfok volt a gazdasági integráció felé. Az áruk, a tőke, a szolgáltatások és a személyek szabad áramlása egyértelműen a belső piac kialakításának megkönnyítésére szolgált. Ugyanakkor a közgazdasági pozitívum mellett napjainkra ennek árnyoldalai is megjelentek.

A személyek szabad mozgása például szükségszerűen magával hozta azt is, hogy adott esetben éppen a bűncselekmények elkövetőjének mozgása miatt válnak deliktumok „nemzetközivé”, a határ ellenőrzés megszüntetése adott esetben megkönnyítheti a hatóság üldözése előli menekülést, hiszen az útlevél-ellenőrzés kiváló szűrő- és ellenőrző funkciót láttak el.

A nemzetközi migráció napjainkra megváltozott, kísérőjelensége, az illegális migráció növekedése a ma és a közeljövő sűrűn megoldandó kérdései közé tartozik.

Ma a világon kb. 30-50 millió irreguláris migráns él és kb. 5 millióan úton vannak éppen.

2.2. Előzetes felvetések

Az illegális migráció vizsgálata fontos kérdés, hiszen bizonyítékul szolgál arra, hogy a bevándorlási rendszer hiányos, rosszul működik, fenyegeti az egyes országok biztonságát (pl. a terrorizmussal való vélt vagy valós kapcsolata miatt), felveti a nemzeti szuverenitás kérdését, valamint a sebezhető személyek kizsákmányolásához is vezet(het).

Hipotézisem szerint ez a társadalmi jelenség komoly problémát jelent az európai országok többségében, szerepe várhatóan a közeljövőben hazánkban is növekedni fog.

Az illegális migránsok bűnözése ugyanakkor nem jelent növekedést a kriminálstatisztikában, a rá épülő szervezett bűnözői csoportok tevékenysége azonban jelentős. Ezek a csoportok jellemzően az adott állam polgárai és azok nemzetközi kapcsolatai köré szerveződnek.

3. A kutatás tudományos eredményeinek összefoglalása

3.1. A hipotézisek bevalása, a kutatás egyes következtetéseinek összefoglalása

3.1.1. Bevándorlás az EU-ban

Az ENSZ által 2000-ben megjelentetett elemzés szerint ugyan a vándorlás **nem** fogja megváltoztatni az öregedő európai társadalmak összetételét, ám hasznos lehet a munkaerőpiacon. Ahhoz, hogy az EU stabilizálni tudja a munkaképes populációt, **évente** 550 000 új munkavállalóra lenne szüksége 2010-ig, és további **1,6 millióra** 2010-2050 között. Ez **68 millió** bevándorlót jelentene 2003 és 2050 között. Sőt további **46 millió** munkaerőre lenne szükség 2050-ig. ^[1] Ha azonban ezeket belső forrásból az egyes országok nem tudják biztosítani, migránsokra lesz szükség. ^[2]

Az EU közös migrációs politikája felé tett lépéseket három szakaszra lehet bontani. Még a harmadik pilléren belül a jelenség kezelésére vonatkozó normákat három csoportba lehet sorolni egyrészt az idegenrendészeti, másrészt a tagállamok együttműködésére, harmadrészt a szabálytalan bevándorlók hazatelepítésére vonatkozó szabályokra. A második nagy szakasz 2001 után, a bevándorlás közösségi politikává válása után következett be. Ettől kezdve az EU átfogóan kezeli a bevándorlást, amely a migrációs lánc összes szakaszát felöleli, beleértve a *származási- és a tranzitországokkal való együttműködést, a határellenőrzést, az illegális belépés után tett intézkedéseket, valamint a visszafogadási és kitoloncolási politikát*. Ezt követően 2005-ben és 2006-ban jelentős lépések történtek az uniós migrációs politikában. Az EU dokumentumaiban az utóbbi években alaposabban elkülönülnek a legális és illegális bevándorlás különbségei, a közöttük lévő szoros kapcsolat, a fellépéshez szükséges együttműködés alapelvei.

2008-ban a közös migrációs politika politikai terve is elkészült.^[3] A Bizottság három „címszó” köré építette fel a közös migrációs politikát: a *jólét, a szolidaritás és a biztonság* szempontjait figyelembe véve dolgozza ki az Unió a bevándorlással kapcsolatos tevékenységét. Konkrét fellépések mellett, közös elvek meghatározására, valamint egységes módszerek és a monitoring hangsúlyozására is sor kerül ebben a dokumentumban.

Az Európa-erőd koncepció a szigorúbb ellenőrzést, a méltatlan személyek kiszűrését jelenti. Olyan válasz ez, ami a választók fülében jól cseng, hiszen több felmérés is bizonyította Európában, hogy a bevándorlók és az „idegenek” jelentése magában foglalja a konfliktust, a devianciát és a bűnözést. Ez a szemlélet némileg kritikai megjegyzéssel él a „szabad és nyitott” EU-ra, ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy ki és mikor engedheti meg magának azt, hogy döntsön, ki az alkalmas bevándorló és ki nem?

Ez a koncepció felhívja a figyelmet a bevándorlásra, ezen belül is annak szabálytalan formájára, az ebben rejlő kockázatra és a gazdasági, társadalmi stabilitás gyengeségeire. De az uniós normákban is fellelhető ez a nézet, a lebontott határok mellett folyamatosan szigorodó ellenőrzést építenek ki, közösségi együttműködéssel igyekeznek valamilyen láthatatlan gátat szabni a tömeges vándorlásnak.

3.1.2. *Az illegális migráció kriminológiai jellemzői*

Az illegális migráció elleni fellépés az utóbbi tíz évben vált a bevándorlás politika egyik központi elemévé. Ezzel kapcsolatban a legtöbb vita mindig a szabályozásról szolt: hogyan jellemezzük, dokumentáljuk, előzzük meg azt. Nyugat-Európában sokáig úgy tettek a döntéshozók, mintha ez a jelenség nem lenne probléma, az illegális bevándorlás nem is létezne. A politikai, szociális, illetve gazdasági jogaikat éppen ezért a bevándorlók maguk kezdték el fessegetni. Ennek következményeként 1996-ban, Franciaországban a szabálytalanul tartózkodó bevándorlók tüntetéseket szerveztek, ráirányítva a figyelmet a szociális, az oktatási valamint az egészségügyi intézmények felelősségére.

Ma már Európában, becslések szerint kb. **4,5 millió** ember él illegálisan. A jövőben számuk növekedése várható, így az irreguláris migráció jelenségének erősödésével is számolni kell. Hiszen a globalizáció következtében a társadalmi, gazdasági egyenlőtlenségek növekedése, az éghajlatváltozás következményei tovább fogják gerjeszteni a nemzetközi migrációt és annak kísérőjelenségeit.

Az irreguláris migráció jelensége összetett: a határ átlépése során, illetve után, még ha jogszerű is volt az, bárki válhat illegálissá a túltartózkodás, illetve az illegális munkavállalás következtében.

A *határátlépés* során a Schengeni Egyezménykomplexum előírásai érvényesek. A migrációs hullámok kezelését olyan biztonsági intézkedésekből álló folyamat létrehozásával igyekeznek erősíteni, amely hatékonyan kapcsolja össze a *vízumigénylési eljárásokat és a külső határátkelőhelyeknél a be- és kilépési eljárásokat*. Ezek a határon átnyúló bűncselekmények, kiemelten a terrorizmus megelőzése és ellenőrzése tekintetében nagyon fontos szerepet töltenek be. Ennek elérése érdekében egységes uniós szemléletre és összehangolt megoldásokra van szükség a biometrikus azonosítókra és adatokra vonatkozóan.

A határ átlépésében szinte minden esetben megtalálható (egy vagy több) segítő, csempész vagy emberkereskedő, aki sok esetben a profit érdekében az eszközökből sem válogatva használja ki az irreguláris migránsok kiszolgáltatottságát.

Az *illegális tartózkodás* felszámolása érdekében két gyakorlat alakult ki Európában: a *visszatérési*

politika és a jogszerűsítő intézkedések. A visszatérési politikának már van közös irányelve, amely az évek folyamán az EU migrációs politikájának egyik sarokköve lett. Az eljárás egységesítésével kívánja elérni az Unió a másodlagos helyváltoztatás megelőzését. A *jogszerűsítő intézkedések* bevezetése tagállami hatáskörbe tartozik, ám a Közösség álláspontja szerint nem ez a legcélravezetőbb megoldási mód. A gyakorlat ugyanis azt mutatja, hogy bár a kiszolgáltatott helyzetét az egyénnek sikerül (ideiglenesen) megszüntetni, az intézkedés generálja a további jogszerűtlen migrációt.

Az *illegális foglalkoztatás* az illegális bevándorlás egyik ösztönzője valamint jelentős mértékben összefügg a jogellenes tartózkodással. Az EU migrációs intézkedéseinek alapelve, hogy a kibocsátó országok problémáinak kezelése mellett jelentős mértékben csökkenteni kellene a célországokba „csalogató” ösztönző tényezőket. Azaz azt a hamis üzenetet kell megszüntetni, hogy a nyugati országokban az élet sokkal jobb, a munka és a megélhetés mindenki számára elérhető, alanyi jogon jár. Ezért a döntéshozók a feketemunka ellen vették fel a harcot, a munkáltató megbüntetésével kívánják a lehetőséget megszüntetni.

Nagy-Britannia, Németország, Olaszország és Spanyolország példáján keresztül képet kaphattunk arról, hogy milyen okai vannak az egyes országokba irányuló migrációnak. Összességében elmondható, hogy a külföldiek szinte minden országban jelentős mértékben hozzájárultak a GDP növekedéséhez. Nemcsak a befogadó országban, hiszen milliárdos nagyságrendű összegeket küldenek haza az otthon maradtaknak, ezek a migránsok, „akiknek lába Európában, feje otthon van”.

A német kriminálstatisztika alapján elmondható, hogy az irreguláris migránsok bűnözése nem jelentős. A rá épülő szervezett bűnözői csoportok viszont számottevő anyagi hasznot termelnek és főleg német állampolgárokból állnak.

A spanyol és az olasz statisztikák szerint az irreguláris migránsok főként áldozatok, az ellenük irányuló rasszista és xenophób támadások száma aggasztó.

Mind a négy ország jelentős anyagi ráfordításokkal igyekszik felvenni a harcot az irreguláris migrációval, mind a határellenőrzés, mind az illegális foglalkoztatás elleni fellépések szigorításával. Az illegális tartózkodás felszámolását főleg az olasz és a spanyol hatóságok az időről-időre meghirdetett legalizációs programok segítségével igyekeznek elérni.

A négy ország vizsgálata alapján kijelenthető, hogy az illegális migránsok nem veszélyeztetik az adott társadalom béreit, illetve munkakörülményeit; a növekvő bűnözés és az illegális migráció közötti kapcsolat nem az elkövetői, sokkal inkább az áldozati oldalon mutatkozik. A jogszerűtlenül tartózkodók a közpénzek és a társadalombiztosítás szempontjából sem jelentenek többletterhet.

Ugyanakkor kiemelendő, hogy mind a legális, mind az illegális migránsok a társadalomból való kirekesztődése felgyorsult. Ez egy fontos felismerés, hiszen ennek következményei a kriminalizálódás útjára terelhetik őket.

3.1.3. *A menekültügy és az illegális migráció*

A UNHCR adatai szerint 2006-ban a világon kb. 10 millió menekült és közel 6 millió hontalan volt, ám ezek csupán elenyésző része élt Európában. 2003 és 2006 között a kontinensünkre érkező menekültek száma közel felére csökkent, 477 ezerről 216 ezerre.

A migráció és az azilumpolitika közös problémája Deák Péter szerint európai jelenség. Ennek ellenére még nincsen közös menekültpolitika Európában. A 2000-ben létrehozott Menekültügyi Alap komoly anyagi segítséget jelent a menekültek befogadásával, beilleszkedéssel és az önkéntes hazatelepüléssel kapcsolatos projektekhez, amelyek némileg enyhítik az egyes országokra háruló rövidtávon anyagi, hosszú távon társadalmi terheket.

A Bizottság az utóbbi években elkezdte a menekültpolitikát módszeresen beépíteni a fejlesztési együttműködési stratégiákba, amely jó iránynak mutatkozik. Az EU-nak 2010-ig meg kell alkotnia a közös menekültügyi rendszert, éppen ezért 2008 júniusában ^[4], a második szakasz végrehajtása érdekében, újabb

dokumentumot készített a Bizottság a közös európai menekültügyi rendszerrel kapcsolatban. Továbbra sincs egységes gyakorlat az Unión belül, hiszen előfordulhat, hogy egyazon országból érkező állampolgárok tagországoként más eljárásban részesülnek. Kétséges egyelőre, hogy valóban meg tud-e valósulni egy egységes joggyakorlat, közös eljárás a határozathozatal hatékonyságára és gyorsaságára tekintettel, 27 ország különböző rendszerei között.

Komoly probléma a menekültek szabálytalan, másodlagos mozgása mellett az is, hogy sokan több országban is regisztráltatják magukat. De azok ellen is fel kell lépni, akik az egyes államok jóhiszeműségét kihasználva a jogszerűtlen belépés után „eltűnnek” a hatóság szeme elől, menekültstátuszukkal visszaélve továbbállnak, esetleg bűnözői csoportok az embercsempész hálózatukat éppen erre építik fel. Megjelent egy új áldozati csoport is a menekültek között: a kísérő nélküli kiskorúak jelentős számú csoportja, amely további kutatásokat igényel.

3.1.4. Magyarország és az illegális migráció

Ma még Magyarországon nem érezhetők az irreguláris migráció negatív hatásai. A kriminálstatisztikák szerint sem a külföldi bűnelkövetők, sem az áldozatok száma nem kirívó. Az embercsempészek száma csökkenő tendenciát mutat. Ennek ellenére nem nyugodhatunk meg. 2010-ig, Románia schengeni taggá válásáig a második legnagyobb külső határ védelme komoly feladatot ró hazánkra. De utána a szerb és az ukrán határvonalak továbbra is kiemelt fontosságúak lesznek.

A magyar statisztikák alapján elmondható, hogy a külföldiek bűnözése hazánkban nem olyan jelentős, mint pl. Németországban. Az összes ismertté vált bűnelkövető 5%-a, míg az összes sértett 3%-a volt külföldi állampolgár 2006-ban. Ez egyelőre jó hír, ám a szerbek, a románok és az ukránok komoly problémát jelentenek.

A bemutatott embercsempész csoportok létezése szintén figyelemre méltó. Köztük főleg a szerbek jelenlétének növekedése aggasztó. Az embercsempész csoportok gyorsan alkalmazkodnak a változó viszonyokhoz, az ellenőrzés és a szabályozás követése jellemzi tevékenységüket.

A felfedett illegális migránsok többsége hazánkba szabályosan lép be, jellemzően a keleti és a déli határokon érkeznek, kilépésük viszont jogszerűtlen. Figyelemre méltó azonban, hogy sokan a Befogadó Állomásokon kerültek embercsempész csoportokkal kapcsolatba.

3.2.A kutatás eredményei alapján megfogalmazott javaslatok

Elsőként érdemes lenne elfogadni azt, hogy Európa ma már a bevándorlók kontinense, ehhez azonban mind tagállami, mind közösségi szinten jelentős szemléletváltásra van szükség. Ma a bevándorlás kérdése érzékeny, sokszor eltussolt.

A tömeges migráció és annak illegális formája komoly gondot okoz az állam életében. Pl. felelősség hárul a határrendészeti szervekre, közrendi és közbiztonsági problémák merülhetnek fel a határmenti településeken. Az illegális migráció során nemkívánatos személyek is érkehetnek, akiknek jelenléte nemzet- és közbiztonsági kockázattal jár(hat). De a munkaerőpiacon is érezhetően nyomot hagy a feketemunka, valamint a tömeges menekültek és migránsok az idegenrendészettel foglalkozó szervekre rónak – sokszor kezelhetetlennek tűnően sok – feladatot.

A nemzetközi migráció összetett jelenségére nem lehet csak a büntetőjog, a büntetőpolitika eszközeivel reagálni. Minden országban társadalmi- és szociálpolitikai, családpolitikai lépések is szükségesek a negatív demográfiai tendenciák megállítására. Ezen túl a foglalkoztatáspolitikai reformja sem várthat már sokáig magára, amelyben kiemelten kell kezelni az illegális foglalkoztatás elleni fellépést is, a kiskapuk bezárását, amelyek jelenléte ma a legcsábítóbb üzenetet küldi.

A vándorolni szándékozók többsége alacsony iskolázottságú, nehéz körülmények közül érkezik a szabadabb, gazdagabb világba. Éppen ezért e jelenség kezelése a kibocsátó országgal való kapcsolat

erősítésével, azok anyagi, célirányos támogatásával kezdődik. A jelenlegi segélyezési rendszer átalakítása is szükségesnek mutatkozik.

Emellett jó vízumpolitikával „válogatni” lehet, és az olaszoknál látott példa alapján követendőnek tűnik, hogy a külképviseleteken jelentkezők számára képzés, nyelvtanulás biztosításával elkerülhetővé válik későbbi kizsákmányolásuk.

Továbbá szükséges és elengedhetetlen a határrendészeti, határellenőrzési és rendőri szervek hatékony és összehangolt együttműködése az illegális belépés megfékezése érdekében. Ez Európában már gyakorlatilag létezik is.

Ezekre épülve, azokat kiegészítve égető szükség van a közös, egységes migrációs politikára. Valamint egy valóban a krízisben lévőeknek segítő, ám szigorú menekültügyi politika is elengedhetetlennek látszik.

A már az országban tartózkodók számára, a kirekesztődés, a kizsákmányolás megelőzése érdekében a társadalmi beilleszkedési folyamatokat támogató integrációs politikára van szükség. Ennek során az oktatás, képzés, a hivatali, jogrendszerbeli tájékozódás áll a középpontban. Ezzel a politikával az állam is felkészülhet a bevándorlók igényeire, ennek során a cél az legyen, hogy elkerüljék azt a traumát, amelyet egy német politikus fogalmazott meg: „mi munkaerőt hívtunk, és emberek jöttek”. Ehhez hozzátartozik az is, hogy nincs integráció migráció kontroll nélkül, és nincs migráció kontroll integráció nélkül.

A közös migrációs politika kialakítása során hosszú távra kell tervezni, hiszen a migráció társadalmi jelenségként hosszú távon fejti ki hatásait. Ugyanakkor igyekezni kell a szigorítást elkerülni, hiszen az éppen az ellenkező hatást, az illegalitás erősítését érheti el. A hatékony bevándorlási politikának a kényszerű és a gazdasági migrációra egyszerre kell válaszolnia. Központi elvként a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenség csökkentését kell megcélozni, hiszen ez ma az egyik legjellemzőbb vándorlási ok.

A kutatás során egyértelművé vált: hazánk az idegenrendészeti és menekültügyi jogszabályokat az uniós normákkal harmonizálta, a közösségi jogi vívmányok a magyar jogrend részévé váltak. Ennek ellenére egy, a magyar jellemzőkre, sajátosságokra választ adó közép- és hosszú távú, komplex stratégia kidolgozása elodázhatatlan.

4. A kutatási eredmények gyakorlati és elméleti hasznosítása, hasznosíthatósága

A kutatás eredményei, ha az értekezés a kitűzött célt elérte, több módon is felhasználhatók. Célom egy rendszerszerű, minden oldalról bemutatott társadalmi jelenség vázolója mellett a magyar helyzet és a lehetséges megelőzés ismertetése volt.

Az irreguláris migráció rendszerszerű megközelítése a további elméleti *kutatásokhoz* nyújthat segítséget. A kutatás során számos olyan területet érintettem, amelyek feltárásához további kriminológiai, viktimológiai vizsgálatok szükségesek (pl. a globalizáció és a bűnözés; a kísérő nélküli kiskorúak jellemzői; a média és a migráció kapcsolata, stb.).

Az értekezés a további migrációs politika, integrációs politika, a megelőzés továbbfejlesztése szempontjából fontos kiindulópont lehet a *jogalkotási folyamatokhoz*, a koncepciók kialakításához.

A menekültügy és az irreguláris migráció kapcsolata felhívhatja a döntéshozók és a *gyakorlati* szakemberek figyelmét arra, hogy kiemelten fontos a megfelelő prevenció a rendszer kihasználásának megelőzésére.

5. A szerző témában megjelent cikkeinek jegyzéke

1. *A visszatérési politika szerepe az irreguláris migráció megfékezésében*, Doktoranduszok Fóruma 2006. nov. 9, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolci Egyetem, 2007., pp. 301-306.
2. *Az irreguláris migráció megfékezésére tett kísérletekről*, IN: VIRÁG György (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 44., OKRI, Budapest, 2007., pp. 268-287.
3. *Schengen és az irreguláris migráció elleni fellépés*, Collega, 2006., X. évfolyam, 2-3. szám, pp. 123-126.
4. *Az irreguláris migráció hazai jellemzői*, IN: IRK Ferenc (szerk.), Kriminológiai Tanulmányok 43., OKRI, Budapest, 2006., pp. 95-116.
5. *Az 1951-es ENSZ menekültgyezményének margójára*, Collega, IX. évfolyam, 4. szám, pp. 32-40.
6. *Az embercsempészség hazai jellemzői*, IN: Bizalom – Társadalom - Bűnözés, V. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés, Szeged, 2005. október 6-7., Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., pp. 136-140.
7. *Magyarország és az irreguláris migráció - a hazai jogszabályi háttér*, Doktoranduszok Fóruma 2005. nov. 9, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolci Egyetem, 2006., pp. 329-333.
8. *Az embercsempészség jellemzői egy kriminológiai kutatás tükrében*, Belügyi Szemle, 2006/3., pp. 76-88.
9. *Európa Rio Grandéja, avagy a mediterrán térség és az illegális bevándorlás*, Collega, IX. évf. 2. szám, 2005. április, pp. 218-221.
10. *Az illegális bevándorlás jellemzői Dél-Európában*, IN: IRK Ferenc (szerk.), Kriminológiai Tanulmányok 42., OKRI, Budapest, 2005., pp. 234-257.
11. *Az irreguláris migráció és az emberi jogok*, Recenzió, Collega, IX. évfolyam, 3. szám, 2005. augusztus, pp. 37-40.
12. *Az Unió migrációs politikájának kérdései*, Doktoranduszok Fóruma, Állam- és Jogtudományi Kar, 2004., pp. 376-381.
13. *Lépések az egységes migrációs politika felé*, Ügyészek Lapja, 2004. 6. szám; pp. 5-18.
14. *Steps towards the common migration policy of the European Union*, http://www.okri.hu/?lang=gb&menu=new_research_results

SZANDRA WINDT

THE CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE ILLEGAL MIGRATION

(abstract of the PhD thesis)

**Miskolc,
2008**

1. Summary of Research, goal, task and methodology

1.1. Goal and task of the study

The phenomenon of the international migration has changed a lot in the last decades. In our globalized society are given such questions (including migration) which we thought we knew the answers. In connection with migration we have to emphasise that the previous theories are seemed to be invalid. We can only speak about migration just along with the economical and social relations.

The search of migration is adequate on many areas of speciality, we cannot grab it with one theory, so we need instruments of more sciences.

Beside sociological and economics approaches, migration is very interesting and gives a lot of researchable areas for the criminology as well.

Migration is a *political hot potato* and the policy makers have lots of problems with it.

The number of immigrants is growing and it causes problems, but the societies in the EU are ageing, so the goal is to find the balance, and besides exploiting the positive effects of the present of migrants, is to reduce the black side.

The common migration policy of the EU is still missing, although there has already been taken short steps, the standard regulation is still elementary. One thing is sure: the numbers of migrants are growing and those, whose arrive and live without permission are also getting higher and higher.

The purpose of this thesis was to show the illegal migration. Its complexity indicates that the prevention cannot be unilateral either. The complexity of migration makes a lot of questions through the criminal law and visa policy, to the social, the family, till the employment policy.

Most European countries have the same problems, so the good solution is very urgent.

There are four main links between crime and migration. Firstly, crime and especially war crimes which are a major factor leading to migration. Secondly, migrants become objects of criminal smugglers and traffickers in human beings easily. Thirdly, some migrant groups manifest a higher crime rate than the host population (migrants as offenders). (E.g. The foreigners are over-represented in the prisons.) According to the surveys on generations: the first –generation immigrants tend to have lower, the second ones tend to have higher crime rates than the average.

Fourthly, culturally different migrant groups become the targets of racist attacks (migrants as victims).

This thesis tried to give a broad picture of the illegal migration. The illegal migration has two, very different approaches. From the human rights view, they are victims. But on the other hand, they are criminals and they mean a high risk on the national and public security.

I tried to show both side.

1.2. The applied methods

In this thesis I use the various methods of statistical data analyse to show the demographic future of Europe. After it I used the system approach to show the complexity of irregular migration (entry, stay and work). I tried to collect and analyse the main rules in this system.

I collected the various theories, concepts and ideas; and showed a comparative study of different approaches. The main references were in English, German and Hungarian.

These days the references on the issue of migration are so broad that I could not use all of them.

To demonstrate the Hungarian situation in the last chapter I analysed about 200 files from prosecution to know more about the groups of human smugglers and the people who were smuggled. After it I did in depth interviews with immigration officers, policemen and border guards.

2. The reason of the research, hypothesis

2.1. The necessity of the research

Since the EU was founded the four freedoms were important steps towards the economic integration. The free movement of goods; services and establishment; person (and citizenship) and capital led to create the common market. Whereas the seamy side of the economic has also been appeared for the time being.

For example, the free movement of person means of necessity that because of the moving of the crime offenders delinquencies become 'international', the demolishing of the borders can facilitate the escape from the authorities, since the border of states were an excellent checkpoint.

The national migration has changed in these days, the growth of its attendant phenomenon: irregular migration is part of the (urgently solved) questions of today and the near future.

According to the UNHCR the 190 million international migrants globally, some to 31-50 million are irregular migrants, and at any time about 5 million irregular migrants are on to move.

2.2. Hypothesis

The research of the irregular migration is very important, because it is an evidence of the defective of the migration system, it works badly, it threatens the security of the receive country (because of its real or putative relation with the terrorism), it raises the question of national sovereignty and it (can) lead to exploitation of the vulnerable persons.

According to my hypothesis this social phenomenon means a serious problem in the most European countries, and it will grow in our country as well.

The crimes of irregular migrants do not denote growth in the crime statistics, but the connecting activity of the organised groups, is very notable. At the same time these groups organised institute around citizens of the receive countries and their international relations.

3. The results of the research and their possible uses

3.1. The results

3.1.1. Immigration in the EU

However, as demonstrated by the United Nations in 2000, mass migration *will not be able to* reverse the process of population ageing in Europe, but can be useful in mitigating the impact of ageing on the work

force. In order to stabilize the size of the working population in the EU^[5], an annual net gain of some 550 000 foreign workers and professionals would be necessary up to 2010 and of a further 1,6 million per annum between 2010 and 2050, totalling a net inflow of 68 million people between 2003 and 2050.

The steps towards a common migration policy were taken in three main periods.

Firstly, in the frame of the third pillar there were many norms in three main ways: law on aliens, cooperation among Member States and the rules of return process.

Secondly, in 1999, when the *Treaty of Amsterdam* put the question of immigration within the competence of the EU.

In its 2001 Communication on a common policy on illegal immigration, the Commission announced its intention to 'address the issue of illegal immigration with a comprehensive approach' that addresses the different stages of the migration process, including border security, return and cooperation with third countries.

Following it there were taken many important steps in 2005 and 2006. In the EU's papers the distinction of legal and illegal migration, the rapport and the principles of the cooperation with the immediate aim of reducing the illegal migration separate well and clear.

The conception of 'Fortress Europe' means a stricter control, and straining off the unworthy persons. It is such an answer, which sounds good in the ears of voters, because many surveys proved in Europe that the

means of migrant and alien include the conflict, the crime and the deviance. The approach of 'Fortress Europe' is a critical reaction of the 'free and open' Europe, whereas the question occurs: who and when admit themselves to decide who appropriate migrants are or are not.

This conception attracts the attention to the migration (and its illegal form), the risk of it and the economical and social weakness of stability as well.

But the successive agreements, treaties and 'action plans' have led to the creation of an invisible Fortress Europe: besides demolishing borders the decision makers are working on a stricter control to prevent the mass migration.

3.1.2. *The criminological aspects of the irregular migration*

Addressing illegal immigration has been a central part of the EU's common migration policy since its inception.

Most discussion was about regulation of this phenomenon: how characterize, document and prevent it.

The decision makers made as this phenomenon does not exist and it would not be a problem. That is why the migrants started to fight for their political, social and economic rights themselves. In 1996, the migrants, who stayed illegally in France, organised demonstrations to attract the attention to the responsibility of social, educational and medical institutes.

The irregular migration is very complex: when you enter the border, or rather after it, and even if it was lawful, anyone could be irregular through the over stay or illegal employment.

The Schengen Aquis is available to the entry. The management of the wave of migration is strengthened by creating such security measures which unite the process of visa requirements and of the entry and exit rules at the external borders.

These measures play an important role to prevent and control of cross border crimes, emphasize the terrorism. For this purpose a uniform and common approach and aligned solutions are needed in the matter of biometric identification and data.

When a migrant enters into a country there are always a smuggler (a helper) or a trafficker, who in many cases exploit the defencelessness of irregular migrants for the profit.

There are two ways to abolish the *illegal staying* in Europe: the return policy and the regularisation programmes. There is a directive on common standards and procedures for returning illegally staying third-country nationals, which is an important milestone of the migration policy of the EU. The EU wants to achieve to prevent the secondary movements with these common processes.

The estimates of the number of third-country nationals illegally staying in the EU vary between 4,5 to 8 million.

Their numbers will grow probably, and it means that the phenomenon of irregular migration will be strengthened. Since as a consequence of globalisation the growth of the social and economic disparity, the effect of climate change will induce the international migration and its accompaniments.

The regularisation programmes come under the Member States, but the Commission looks at askance it. However, it must be noted that the effectiveness of regularizations on reducing the extent of the unregulated labour market has been questioned. On the other hand, it is believed that to a certain extent regularizations offer a form of encouragement to illegal migration.

One of the factors encouraging illegal immigration into the EU is the *illegal employment* which has a significant connection with illegal staying. The employment of third-country nationals who are illegally staying ('illegal employment') is the result of migrants seeking a better a life and meeting the demand from employers willing to take advantage of workers who will undertake usually low-skilled, low-paid jobs. The principle of the migration measures of the EU, besides managing the problems of the countries of origin, should reduce those factors that lure the migrants. That is to say, those false messages must be ceased which say: the life is much better, the work and the good livelihood is available for everyone in the western countries. That is why the decision makers started to fight against illegal employment, as well as they want to reduce with this opportunity to sanction the employer who gives work for the irregular migrants.

The examples of Great Britain, Germany, Italy and Spain show which causes have the migration. In sum it can be said the aliens contributed to the economic prosperity. And not just in the receiving countries, but in the countries of origin as well. They save up money to send to their families back home or to invest in the country of origin, those migrants, who have their feet in Europe and their heads in the home country. According to the German crime statistics it can be said that the rate of crimes of irregular migrants is not significant. Those organized groups - which accompanying the irregular migration - earn a huge profit and their members are mainly German citizens.

According to the Spanish and Italian statistics: irregular migrants are mainly victims, the numbers of racist and xenophobic attacks are distressing.

All these four countries try to fight against the irregular migration with a huge expenditure, and with the aggravation of both the border control and the steps against illegal employment.

The Spanish and Italian authorities try to achieve the reduction of the illegal staying with the declared regularization programmes time to time.

According to analysing the four countries we can say: the illegal migrants do not threaten the payments or rather the working conditions; and the connection between the growth of crimes and illegal migration does not appear on the side of perpetrators but on the side of victims.

The illegal residents do not mean extra charges for the state. At the same time we have to emphasise that the exclusions of legal and illegal migrants have sped up. It is very important, because the consequences of exclusion can lead to commit crimes.

3.1.3. The links between asylum and irregular migration

During 2006, a total of 605,000 new or appeal applications for asylum or refugee status were submitted to Governments or UNHCR offices in 151 countries. The number of new and appeal applications decreased by 10 per cent compared to 2005 when 674,000 claims were lodged globally. Most applications were registered in Europe (307,000)

The number of new asylum-seekers arriving in Europe continued to drop, but at a lower place than in previous years. Between 2003 and 2006, the number of new asylum claims submitted on the continent more than halved from 477,000 to 216,000.

The common problems of migration and asylum policy are real European phenomenons. However, it there is no common asylum policy in the EU. The European Refugee Fund has been existed since 2000. The general objective of the European Refugee Fund is to give a serious financial support to Member States to grant reception conditions to refugees, to the programmes in the field of integration and voluntary return, which can release the social and financial charges in these countries long and short term as well.

The Commission started to build the asylum policy in the to development programmes that seems to be a good direction.

The Hague Programme adopted in November 2004 enhances these objectives through the setting up of the second phase instruments of the Common European Asylum System with a view to adoption by 2010. The effective European Asylum System will manage the cumulative disparity in the spirit of solidarity and responsibility sharing.

Beside the secondary irregular movement, which is a serious problem, many asylum seekers apply in more than one country. But it must fight against those people, who disappear in front of the eyes of the authorities after the irregular entry with exploiting the good faith of states, many smuggler groups are organising their activity on it.

A new victim group appeared among the refugees in the last few years: the growing numbers of the groups of the unaccompanied minors.

3.1.4. Hungary and the irregular migration

The negative effects of the irregular migration are not sensible yet like it was shown in the western, above mentioned European countries. According to the crime statistics the numbers of neither the foreign

offenders nor the victims are flagrant. The numbers of human smugglings seem to be decreasing. In spite of it we cannot ease.

The defence of the second biggest external border means a very serious task for Hungary until Romania will be also part of the Schengen area around 2010. But it must be emphasised that borders of Serbia and Ukraine will be very important after this enlargement henceforward.

According to the Hungarian statistics it can be said that the crimes of foreigners are not significant like e.g. in Germany. The 5 per cent of the total offenders and 3 per cent of the total victims were from abroad in 2006. It is good news at least now, but Serbians, Romanians and Ukrainian perpetrators mean serious threats.

The showed presence of the smuggler groups is also noticeable. The growth of the attendance of the Serbian groups is alarming among them.

Human smuggler groups can adapt to the fast changing circumstances, they follow up the control and regulation activities.

Most irregular migrants entered into Hungary legally, mainly on the eastern and southern borders of Hungary, but when they leave our country, do it usually illegally.

Worthy of note, that many irregular migrants entered into relation with smugglers in the reception centres.

3.2. Suggestions

First of all, it has to be accepted that Europe is the continent of migrants, and it needs (both national and EU level) changes of approaches. The question of migration is very sensitive and often hushed up today.

The mass migration and its illegal form put trouble in the life of the state. For example the border control has an important responsibility, problems of public order and security can arise in the frontier villages.

In course of irregular migration, undesirable aliens can be also enter who (can) denote national security risk.

But the illegal employment has a visible effect on the labour market and the asylum-seekers and migrants give – sometimes unmanageable – tasks to the aliens policing authorities.

It cannot react to the complexity of the irregular migration with the instruments of the criminal law and policy.

Social and societal steps need to be taken to stop the negative demographic tendency. Beyond that the reform of the employment policy cannot wait anymore, in which steps against illegal employment must manage emphasised, to close the postern that send the most alluring message.

Most of the migrants are low educated and arrive from heavy condition into a better, richer world. That is why the first step is to strengthen of the relation with the country of origin and the financial support.

Beside it can select with a good visa policy, it seems to be followed, like the Italian example showed, that the exploitation could be prevented with language courses and training for those who apply for visa at the consulates.

The good and effective corporation is also crucial among authorities of border control and police to prevent the illegal entrance. It exists in Europe now practically.

The common migration policy is very important issue as well.

A common asylum policy seems to be indispensable too, which helps those who are in crises.

An integration policy – that supports the process of social integration - is also necessary for those who are in the country yet to prevent the social exclusion and exploitation. The training, education and the knowledge of the official routine are in the centre of this policy. The state can provide for needs of the migrants with this approach. It is very important to avoid those faults which a German politician said: ‘one called for a working force and people come’. And it must be said that there is no migration control without integration and there is no integration without migration control.

When the migration policy will be reacted it must be think long time while the migration as a social

phenomenon takes effect in the long run. At the same time it must be avoided to make it very strict because it could have an opposite impact: the illegal way could be strengthened. The effective migration policy answers to the economic and forced types as well.

The reduction of social and economic disparity must be targeted since these are the central reason of the immigration.

4. The possible applications of the results of the study

The results of the research, if the thesis achieved its purpose, could be used widely. My goals were besides showing a systematic and complex social phenomenon, to present the Hungarian situation and the possible ways of prevention.

The systematic way of presenting the irregular migration could be helped the further theoretical researches. In my thesis I touch a few fields that need more criminological, victimological surveys (e.g.: the connection between crime and globalisation, the characteristics of unaccompanied minors, the relation between media and migration etc.)

The thesis could be an important base of the further migration, integration policy and the development of prevention in the process of legislation. The relation between the asylum and irregular migration can be attracted the attention of policy makers and practitioners how important the effective prevention of the exploitation of the system is.

5. Publications in the field of the research

1. *A visszatérési politika szerepe az irreguláris migráció megfékezésében*, [The role of return policy in fighting against the irregular migration], Doktoranduszok Fóruma, 2006. nov. 9, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolci Egyetem, 2007., pp. 301-306.
2. *Az irreguláris migráció megfékezésére tett kísérletekről*, [About the steps of controlling of irregular migration] IN: VIRÁG György (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 44., OKRI, Budapest, 2007., pp. 268-287.
3. *Schengen és az irreguláris migráció elleni fellépés*, [Schengen and the steps against the irregular migration], Collega, 2006., X. évfolyam, 2-3. szám, pp. 123-126.
4. *Az irreguláris migráció hazai jellemzői*, [The Hungarian characteristics of irregular migration] IN: IRK Ferenc (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 43., OKRI, Budapest, 2006., pp. 95-116.
5. *Az 1951-es ENSZ menekültegyezményének margójára*, [About the 1951 Geneva Convention], Collega, IX. évfolyam, 4. szám, pp. 32-40.
6. *Az embercsempészet hazai jellemzői*, [The Hungarian characteristics of human smuggling], IN: Bizalom - Társadalom - Bűnözés, V. Országos Kriminológiai Vándorgyűlés, Szeged, 2005. október 6-7., Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., pp. 136-140.
7. *Magyarország és az irreguláris migráció - a hazai jogszabályi háttér*, [Hungary and irregular migration- the Hungarian legislative background], Doktoranduszok Fóruma 2005. nov. 9, Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolci Egyetem, 2006., pp. 329-333.
8. *Az embercsempészet jellemzői egy kriminológiai kutatás tükrében*, [The characteristics of the human smuggling according to a criminological research], Belügyi Szemle, 2006/3., pp. 76-88.
9. *Európa Rio Grandéja, avagy a mediterrán térség és az illegális bevándorlás*, [Rio Grande of Europe or the Mediterranean area and the illegal migration] Collega, IX. évf. 2. szám, 2005. április, pp. 218-221.
10. *Az illegális bevándorlás jellemzői Dél-Európában*, [The illegal migration in Southern Europe] IN: IRK Ferenc (szerk.): Kriminológiai Tanulmányok 42., OKRI, Budapest, 2005., pp. 234-257.
11. *Az irreguláris migráció és az emberi jogok*, Recenzió, Collega, IX. évfolyam, 3. szám, 2005. augusztus, pp. 37-40.
12. *Az Unió migrációs politikájának kérdései*, [The questions of the EU's immigration policy], Doktoranduszok Fóruma, Állam – és Jogtudományi Kar, 2004., pp. 376-381.
13. *Lépések az egységes migrációs politika felé*, [Steps towards a common migration policy] Ügyészek Lapja, 2004. 6. szám; pp. 5-18.
14. *Steps towards the common migration policy of the European Union*, <http://www.okri.hu/?lang=gb&>

[1] Még a 15 tagállammal.

[2] *World Migration 2003*, p. 246.

[3] *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai gazdasági és Szociális bizottságnak és a Régiók Bizottságának - Közös bevándorláspolitikai Európa számára: elvek, fellépések és eszközök*, COM (2008) 359 végleges

[4] Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági És Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának; politikai terv a menekültügyről az Unió országában biztosított védelem összehangolt megközelítése, COM (2008) 360 végleges

[5] with 15 member states.